

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА КАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О. Б. Жильцов

« ____ » _____ 2016 р.

ПРОГРАМА

випускового комплексного іспиту зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів»

Галузь знань - 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки - 6.020204 «Музичне мистецтво»

Додаткова спеціалізація – «Режисура музично-виховних шкільних заходів»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Форма навчання – денна

Інститут мистецтв

2015 – 2016 навчальний рік

Програма випускового комплексного іспиту зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напрям підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) освітнього рівня денної форми навчання.

Розробник: Дикий Денис Володимирович, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв
Протокол від 03 лютого 2016 року № 6.

Завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу _____ С.М. Садовенко

Програму затверджено на засіданні
Вченої ради Інституту мистецтв
Протокол від _____ 2016 року № ____.

Учений секретар
Вченої ради Інституту мистецтв _____ О. В. Коновалова

© Дикий Д.В., 2016
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма випускового комплексного іспиту зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану галузі знань 0202 «Мистецтво» спеціальності 6.020204 «Музичне мистецтво» денної форми навчання.

Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» на іспиті випусник має продемонструвати творчі вміння і навички, розвинене художнє мислення та смак, а також теоретичні і практичні знання з навчальної, організаційно-методичної та виховної роботи.

Для перевірки набутих вмінь навчальним планом передбачений випусковий комплексний іспит зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів», який з урахуванням випускної кваліфікації, а саме: «Бакалавр музичного мистецтва, вчитель музичного мистецтва, організатор музично-виховних шкільних заходів» включає практичний показ музично-виховного шкільного заходу та теоретичні питання з навчальних дисциплін «Основи режисерської майстерності», «Основи акторської майстерності», «Основи матеріальної культури» та «Історія театрального мистецтва».

Саме тому випусковий комплексний іспит зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» складається з двох частин:

- 1) практичний показ музично-виховного шкільного заходу;
- 2) перевірка теоретичних знань з основ режисерської та акторської майстерності, основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва.

Мета випускового комплексного іспиту зі спеціалізації: перевірка практичних умінь і навичок з основ режисерської та акторської майстерності, основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва, перевірка рівня теоретичних знань та практичних навичок з методики підготовки музично-виховних шкільних заходів.

Завдання випускового комплексного іспиту зі спеціалізації:

- виявлення рівня засвоєння набутих у процесі навчання практичних умінь і навичок з узагальненого курсу дисциплін «Основи режисерської майстерності», «Основи акторської майстерності», «Основи матеріальної культури» та «Історія театрального мистецтва»;

- виявлення рівня засвоєння теоретичних знань і практичних навичок з методики підготовки та організації музично-виховних шкільних заходів та вміння застосувати їх у вирішенні педагогічних завдань.

Кожна з частин випускового комплексного іспиту зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» оцінюється відповідно до системи оцінювання, прийнятої в Університеті. Підсумкову кількість балів буде визначено шляхом виведення середньоарифметичного з отриманих результатів обох частин іспиту.

1. Практичний показ музично-виховного шкільного заходу.

Завдання I частини випускового комплексного іспиту зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів»:

- виявлення рівня розвитку і удосконалення володіння виконавською технікою;
- виявлення рівня оволодіння сценічною мовою і сценічним рухом;
- виявлення вміння розкрити художньо-образний зміст творчого заходу, продемонструвавши синтез режисерсько-організаторських навичок, акторської і сценарної майстерності;
- виявлення рівня художньо-виконавського смаку і сценічної культури.

Екзаменаційні вимоги:

1. Розробити режисерський епізод музично-виховного шкільного заходу:
  - проявити організаторські здібності;
  - розробити режисерський аналіз епізоду;
  - уточнити образи виконавців;
  - побудувати мізансцени;
  - добрати музично-шумове оформлення;
  - вирішити декоративно-художнє оформлення;
  - знайти додаткові засоби режисерської виразності: світлове оформлення, сценічні спеціальні ефекти, використання відеотехніки тощо.
2. Володіти виконавською технікою:
  - продемонструвати вільний рівень сценічної мови та пластики;
  - створити і розкрити сценічний образ;
  - засвідчити навички сценічної культури;
  - показати відчуття атмосфери та темпоритму;
  - підібрати необхідний костюм, реквізит і продемонструвати роботу з ними.

Програма практичного показу

Назва епізоду	Режисер	Виконавці
Телешоу	К. Вергуляцька	Д. Баглай, А. Іщенко, Т. Михайленко
В цьому світі всі божевільні	Д. Пономаренко	Д. Баглай, В. Ільчишин, А. Лічман, Т. Михайленко, В. Соболю
Диригент	А. Іщенко	Т. Михайленко
Підступна любов Джюльетти. Вампірська сага	Д. Баглай	Е. Дубасюк, В. Ільчишин, А. Лічман, Г. Негода, Л. Пальонко, В. Соболю
Завтра	Е. Дубасюк	Д. Баглай, В. Ільчишин, А. Лічман, В. Соболю
Вибори президента	О. Бех	В. Ільчишин, В. Ришкова, Н. Якімова
З віслюком назавжди, та без нього краще	В. Ришкова	Д. Баглай, Е. Дубасюк, В. Ільчишин, Т. Михайленко, В. Соболю
Олімп	В. Соболю	К. Вергуляцька, В. Ільчишин, А. Іщенко, Н. Якімова
Час	Н. Якімова	К. Вергуляцька, А. Лічман, Г. Негода, В. Ришкова, В. Соболю
Молодецькі витівки	А. Лічман	Д. Баглай, Е. Дубасюк, В. Ільчишин, Г. Негода, В. Соболю
Зустріч	В. Ільчишин	К. Вергуляцька, А. Іщенко
Що тут скажеш?	Г. Негода	В. Ришкова, Л. Пальонко, Н. Якімова
Провчила	Т. Михайленко	А. Іщенко, Г. Негода, В. Соболю
Оце так!	Л. Пальонко	К. Вергуляцька, Е. Дубасюк, Т. Михайленко

Критерії оцінювання практичного показу

Оцінка **А «відмінно» (90-100 балів)** – студент розробив епізод сценарію музично-виховного шкільного заходу; виявив яскраві організаторсько-режисерські здібності при його сценічному втіленні, глибоке засвоєння сценічного матеріалу; вміло використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою; впевнено виконує режисерські завдання; доцільно використовує костюм і реквізит; створює точний темпоритм і атмосферу заходу; впевнено відчуває себе у сценічному просторі; дотримується сценічної культури.

Оцінка **В «дуже добре» (82-89 балів)** – студент розробив епізод сценарію музично-виховного шкільного заходу; виявив організаторсько-режисерські здібності при його сценічному втіленні; виявляє добре засвоєння сценічного матеріалу; вміло використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою; володіє практичним значенням костюму і реквізиту; створює точний темпоритм і атмосферу заходу; дотримується сценічної культури, але не завжди впевнено відчуває себе у сценічному просторі і виконує режисерські завдання.

Оцінка **С «добре» (75-81 бал)** – студент розробив епізод сценарію музично-виховного шкільного заходу; виявив організаторсько-режисерські здібності при його сценічному втіленні; виявляє добре засвоєння сценічного матеріалу; використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; використовує костюми і реквізит; створює точний темпоритм і атмосферу заходу; дотримується сценічної культури, але не завжди вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою та не завжди впевнено відчуває себе у сценічному просторі і виконує режисерські завдання.

Оцінка **Д «задовільно» (69-74 бали)** – студент розробив епізод сценарію музично-виховного шкільного заходу; виявив організаторсько-режисерські здібності при його сценічному втіленні; виявляє посереднє засвоєння сценічного матеріалу; використовує набуті навички при створенні художнього образу; має недостатнє уявлення про костюм і реквізит; дотримується сценічної культури, але не завжди вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою та не завжди впевнено відчуває себе у сценічному просторі і виконує режисерські завдання; робить помилки при створенні мізансцен.

Оцінка **Е «достатньо» (60-68 балів)** – студент розробив епізод сценарію музично-виховного шкільного заходу; виявив слабкі організаторсько-режисерські здібності при його сценічному втіленні; виявляє посереднє засвоєння сценічного матеріалу; не правильно використовує костюми і реквізит; дотримується сценічної культури, але не завжди доцільно використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; виявляє помилки у сценічній мові та сценічній пластиці, скутість у сценічному просторі і невпевнене виконання режисерських завдань; не завжди чітко відчуває темпоритм і атмосферу заходу.

Оцінка **FX «незадовільно» (35-59 балів)** – студент розробив епізод сценарію музично-виховного шкільного заходу, але не виявив організаторсько-режисерських здібностей при його сценічному втіленні; виявляє слабе засвоєння сценічного матеріалу; не завжди доцільно використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; слабо володіє сценічною мовою і сценічною пластикою; виявляє скутість у сценічному просторі і виконує режисерські завдання з грубими помилками; не завжди відчуває темпоритм і атмосферу заходу; не використовує костюми та реквізит; не дотримується сценічної культури.

2. Перевірка теоретичних знань з основ режисерської та акторської майстерності, основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва.

Завдання II частини випускового комплексного іспиту зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» – перевірка теоретичних знань з основ режисерської та акторської майстерності, основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва:

- розуміння специфіки підготовки музично-виховних шкільних заходів;
- виявлення розуміння основ виконавської майстерності, основ режисури музично-виховних шкільних заходів, основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва;
- виявлення рівня засвоєння методів написання режисерського сценарію;
- виявлення рівня обізнаності з навчально-методичною і художньою літературою та методів її обробки;
- володіння професійною термінологією.

Екзаменаційні вимоги:

1. У процесі відповіді на перше питання білету продемонструвати належний рівень знань з теорії, історії та методики режисури та акторської майстерності; зокрема методику підготовки музично-виховних шкільних заходів, методику

втілення художнього та документального матеріалу, методика проведення репетицій, принципи роботи з індивідуальними виконавцями і творчими колективами.

2. У процесі відповіді на друге питання білету продемонструвати рівень володіння методикою роботи, обробки та аналізу інформаційного блоку з основ матеріальної культури або історії театрального мистецтва в контексті створення музично-виховного шкільного заходу.

3. У процесі відповіді на третє питання білету (практична частина випускового комплексного іспиту) продемонструвати рівень теоретичної компетенції здійсненого режисерського задуму створеного епізоду сценарію музично-виховного шкільного заходу; проаналізувати виконану роль в одному з епізодів; розкрити етапи роботи виконавця над створенням сценічного образу.

Зміст програми

Основи режисерської майстерності

Режисер – організатор творчого процесу.

Музично-сценічна діяльність в структурі навчально-виховного процесу загальноосвітніх шкіл та дитячих навчальних закладів. Актуальність впровадження музично-сценічних форм у позакласну діяльність шкіл та в роботу дошкільних навчальних закладів. Види музично-сценічної діяльності. Поєднання наступних видів діяльності: музично-виконавської (вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна, хорова); словесної (літературно-поетична); театралізованої (акторська і режисерська); хореографічної.

Специфіка проведення масових форм позакласної роботи в школах, їх організація та підготовка. Роль вчителя як організатора музично-сценічних форм в школі.

Режисер, його роль і значення в театральному мистецтві. Функції режисера. Режисер – керівник всієї творчої роботи по створенню вистави. Специфіка шкільної музично-сценічної діяльності.

Основний принцип роботи режисера-постановника: підпорядкувати всі складові частини вистави єдиній меті – яскравому розкриттю ідейно-художнього змісту вистави.

Режисер – педагог-вихователь. Створення творчої обстановки на репетиціях. Знання режисером характеру кожного члена колективу, індивідуальний підхід до кожного учасника театру. Використання різноманітних форм виховної роботи (навчальні заняття, бесіди, лекції, постановка вистав, екскурсії, обговорення вистав і кінофільмів тощо). Нерозривність питань навчання і виховання.

Планування роботи. Проведення режисером навчальних занять з оволодіння елементами майстерності актора, технікою мови, гримом та ін.

Вимоги до режисера: принциповість, суспільна активність, висока культура, знання театрального мистецтва і специфіки других мистецтв, знання літератури, драматургії, яка є основою мистецтва театру, педагогічні та організаторські здібності.

Режисерський сценарій, постановочний план.

Режисерське мистецтво як процес створення гармонійного ідейно-художнього цілісного видовища. В основі – режисерський задум, що включає творчу інтерпретацію п'єси, характеристику окремих персонажів, визначення стилістичних і жанрових особливостей акторського виконання в даній виставі.

Головне завдання – виразити і донести до глядача ідейно-художній задум через творчість акторів, використовуючи інші компоненти вистави (декорації, музику, світло, ін.). Творчі взаємовідносини режисера і акторів.

Основні розділи постановочного плану вистави: режисерський аналіз п'єси, режисерський задум вистави, втілення режисерського задуму.

Особливості постановки дитячого спектаклю. Етапи роботи – підбір сценарію, розподіл ролей, робота над розучуванням твору: читання, проведення репетицій (робота з виконавцями, створення ансамблю, робота над сценами); підготовка костюмів і декорацій; виступ.

Театралізація як творчий метод створення концерту.

Театралізований концерт, його особливості та основні поняття. Підбір матеріалу, обробка літературного та музичного матеріалу, специфіка написання сценарію та його режисерське втілення.

Особливості драматургії театралізованого тематичного концерту.

Виразні засоби та їх використання при створенні театралізованого концерту.

Принципи постановки театралізованого концерту: пошук літературного та музичного матеріалу (номерів), його обробка, створення сценарного плану, написання сценарію, створення монтажного листа.

Номер як невід'ємний структурний елемент концерту. Необхідність з'єднання номерів єдиною темою та наскрізною дією в різних концертах. Емоційно-сміслові форми переходу між номерами. Імпровізації ведучих.

Робота режисера над театралізованою виставою і масовим святом.

Етапи роботи. Основні етапи роботи з актором над роллю: робота за столом, у ви городках, на сцені. Період за столом – перший спільний етап роботи

режисера і актора. Читання та обговорення п'єси. Перше читання по ролях. Робота за столом над образами.

Методика роботи режисера з актором у «вигородках». «Вигородка» - умовне позначення розташування майбутніх декорацій за допомогою меблів. Пошуки точного фізичного життя кожного образу. З'єднання фізичної і словесної дії.

Мізансцена – осмислене, психологічно виправдане розташування дійових осіб на сцені. Форма роботи з актором: розповідь, підказка, показ. Ошуки внутрішньої та зовнішньої характеристики.

Робота на сцені. Перенос усіх знайдених мізансцен на сцену. Створення загального дійового малюнку вистави. Прогонні репетиції. Генеральна репетиція. Організація показу на публіці.

Організація дитячого самодіяльного колективу.

Дитячий самодіяльний театр як засіб розвитку і становлення творчої особистості. Основні завдання дитячих театральних колективів. Цілеспрямованість і систематичність роботи.

Керівництво дитячим театральним колективом. Основні психолого-педагогічні вимоги до керівника. Процес формування театального колективу. Організація роботи театального колективу (система і планування роботи, місце проведення занять, розподіл обов'язків, графік проведення занять).

Проведення репетицій. Прем'єрний показ вистав.

Репертуар, загальні принципи відбору відповідно до вікових особливостей.

Робота режисера з виконавцями у період сценічного втілення п'єси.

Підготовка ведучих для проведення музично-сценічних форм. Робота над дикцією, диханням, гучністю, темпом мови, змістовними наголосами, інтонаціями.

Підготовка читців. Особливості читання поезії та прози. Робота над текстом. Робота над роллю.

Особливості підбору музичного супроводу, декорацій, освітлення, сценічних костюмів, гриму тощо.

Декорація та її роль у розкритті художньо-естетичного задуму твору. Створення ескізу декоративного оформлення. Визначення художньо-декоративного образу вистави, який підпорядкований загальному задуму вистави. Робота над костюмами і гримом. Знаходження керівником театального колективу місця і характеру музики у виставі, вибір музичних творів для оформлення вистави. Створення режисером світлової «партитури» вистави і робота з освітлювачем по монтуванню світлового оформлення вистави.

Грим і сценічний костюм. Підготовка сценічного реквізиту.

Роль музичного супроводу, пісенного матеріалу у посиленні емоційного вираження вистави. Звукові та світлові ефекти. Звукотехнічне використання фонограм, мікрофонної техніки.

Специфіка використання відео матеріалів у масовому видовищі. Проекція на екранах під час проведення свята.

Основи акторської майстерності

Техніка акторської майстерності на прикладі системи К.С. Станіславський: зміст, основні принципи.

Професійні якості актора. Здібність до акторської творчості як один з найважливіших компонентів режисерської обдарованості. Розвиток особливих творчих здібностей, набуття фахових умінь та навичок. Робота над сценічною технікою і технологією режисерського та акторського процесу.

К.С. Станіславський про етику сценічної творчості. Складові системи «Робота актора над собою» та «Робота актора над роллю». Принцип життєвої правди як шлях до істинної театральності. Найважливіший компонент школи Станіславського – вчення про надзавдання. Визначення терміну «над завдання». Третій принцип системи Станіславського – принцип активності і дії. Органічність творчості актора як четвертий принцип системи. Принцип творчого перевтілення як п'ятий і вирішальний принцип системи, як завершальний етап творчого процесу в акторському мистецтві.

Мистецтво «переживання» і мистецтво «удавання».

Дія – основа театрального мистецтва. Робота актора над собою.

Дія та дійсність. Єдність думки, задуму, дії і концептуальності у театральному мистецтві. Поняття «єдиної дії». Види сценічної дії: внутрішня (психологічна) та зовнішня (фізична). Органічна єдність та взаємозв'язок видів сценічної дії. Мотивація сценічної дії – запропоновані обставини, події, надзавдання, наскрізна дія вистави, наскрізна дія персонажа, сценічне завдання. Протидія. Сценічна дія як засіб реалізації конфлікту. Класична формула творчості: від емоції до мети, від бажання до дії.

Фантазія як умова сценічної дії.

Значення професійних вправ для оволодіння елементами органічної поведінки у творенні сценічної правди.

Значення тренінгу у підготовці психофізичного апарату актора.

Подія як збудник психофізичних дій, безперервний ланцюг великих та малих подій. Подія як систематизація фактів для визначення та розвитку логічної поведінки дійової особи.

Розвиток професійних здібностей актора.

Виховання сценічної свободи. Види уваги. Увага та функції внутрішнього контролю. Правильний вибір об'єкта уваги. Сценічна увага і фантазія. Виховання сценічної уваги.

Специфіка акторської уяви. Уява в різних видах мистецтв. Вправи на розвиток гнучкості уяви актора, його підкорення силі уяви як один з найпродуктивніших способів проведення репетицій.

Загальне поняття сценічної віри в акторському мистецтві. Взаємодія сценічної свободи і сценічної віри. Сценічна віра як використання актором саме тих дій, вчинків, інтонацій, жестів, що необхідні в конкретній ситуації та повне переконання в цьому виконавця.

Практичні наслідки оволодіння сценічною вірою:

- сприймання вимислу як правдивого, і правдиве ставлення до нього;
- абсолютна внутрішня переконаність у необхідності всього, що відбувається на сцені;
- внутрішнє програвання сценічних завдань за допомогою творчої фантазії.

Вправи на виховання сценічної віри. Вправи на пояснення та мотив розглядання, отримання, відношення до предмета. Вправи на сценічне зображення тварин та фантастичних істот. Вправи на вираження різноманітних почуттів. Вправи на витримування паузи, стоп-кадру, погляду в зал.

Запропоновані обставини як засіб ототожнення актора із сценічним образом.

Період пізнання художнього матеріалу, сценічного завдання як підготовка запропонованих обставин. Запропоновані обставини та утвердження тісного зв'язку і взаємодія актора із зовнішнім світом, з реальними об'єктами, що існують незалежно від нього і впливають на його органи чуття.

Три кола запропонованих обставин – велике, середнє і мале (глобальне, локальне та мікросередовище). Початкова запропонована обставина як обставина великого кола, що існує в реальній дійсності і турбує автора як типове соціальне явище. Початкова запропонована обставина як інтегральна характеристика світу, що виявляється в конкретно-образній метафоричній формі. Запропоновані обставини та розвиток наскрізної дії.

Вправи: на розвиток уміння орієнтуватися у просторі й часі; з наявними предметами у запропонованих обставинах; з уявними предметами у запропонованих обставинах; на оцінку запропонованих обставин; на зміну запропонованих обставин за принципом контрасту; на уявлення відчуття правди; на уявлення та відчуття форми; у запропонованих обставинах з кількома подіями; з уявними предметами в запропонованих обставинах із зміною ряду подій.

Сценічний етюд, основні вимоги до нього. Створення одиночних етюдів.

Сценічний етюд - як перший етап формування виконавських умінь і навичок, як процес надбання умінь та навичок у вивченні основних закономірностей органічної дії, як здобуток уміння бачити єдність психофізичного життя в акторській творчості.

Головна мета сценічного етюдю – навчитися розуміти і будувати життя людини на сцені як цілісний психологічний процес, творчо застосовувати логіку фізичних дій, розвивати почуття правди, уміння логічно й органічно діяти на сцені у різних обставинах для виконання поставленого завдання, уміння зосередити свою увагу на об'єкті дії і з органічною правдою виконувати її.

Робота над різножанровими етюдями: етюди на теми музичних творів, етюди за творами образотворчого мистецтва. Робота над створенням задуму сценічного етюдю за оригінально розробленим сценарієм. Режисерське вирішення сценічного етюдю з детальним викладенням дійової лінії.

Акторська робота над сценічним етюдю.

Режисерська робота над сценічним етюдю.

Сценічна атмосфера. Парний етюд.

Атмосфера і акторське виконавство.

Атмосфера і зміст вистави. Вистави режисера Ю. Любимова «Десять днів, які вразили світ», «Гамлет» як приклад атмосфери експозиції постановки. Приклади М. Чехова про роль атмосфери у розкритті змісту драматичного твору.

Роль музики у створенні атмосфери.

Сценографія як рухома дійово-динамічна структура атмосфери. Складові сценографії. Асоціативне сприймання глядачем сценографії – основа творчої взаємодії митців та глядачів у загальній атмосфері будь-якої театральної форми.

Чотири основні етапи роботи над роллю: пізнання, переживання, втілення, вплив.

Методика роботи актора над роллю: вивчення дійсності, аналіз літературного матеріалу, акторська робота на репетиціях, вдома і у виставі.

Головний принцип роботи над роллю – від вигаданих чужих обставин до живого дійсного почуття, як шлях від зовнішнього до внутрішнього.

Метод дійового аналізу як засіб роботи над роллю та виставою взагалі.

Використання методу дійового аналізу відомими режисерами-педагогами (М. О. Кнебель, К. С. Станіславський та інші).

Актор – творець мізансцен у процесі творення сценічного етюду.

Мізансцена як пластична форма вираження у просторі й часі внутрішньої суті завершеного уривка сценічної дії, взаємодії або події, часу конфлікту. «Мізансцена» (від фр. – розташування на сцені) як подія, виявлена видовищно.

Мізансцена як форма, що характеризується протяжністю, тривалістю, структурністю, ритмічністю та зміною пластики.

Мізансцена й імпрровізація у творчому процесі актора і режисера під час проведення репетицій.

Творчі взаємовідносини між режисером й актором, питання ініціативи у процесі процесу побудови дії у вигородах.

Створення парних етюдів. Створення масових етюдів.

Процес взаємодії акторів на сцені. Уміння актора спостерігати життя, стосунки людей, уміння помічати в окремій деталі поведінки однієї людини вплив поведінки іншої.

Елементи живого процесу сценічної взаємодії: оцінка, орієнтація, привернення уваги партнера, пристосування до об'єкта, характер та динаміка пристосування.

Сценічне спілкування як засіб реалізації надзавдання.

Словесна та фізична дія у процесі побудови сценічного спілкування як створення взаємодії.

Основи матеріальної культури

Матеріальна культура первісної доби.

Культура як сукупність досягнень людства у виробничому, суспільному та духовному житті. Матеріальна культура і її характеристика через засоби виробництва, продукти праці, трудові навички, форми громадської організації праці, постановку освіти і виховання (процес реалізації навчально-виховних технологій), уміння суспільства практично використовувати досягнення науки і техніки.

Виникнення продуктів матеріальної культури (мистецтва). Причини виникнення мистецтва: психофізіологічні та соціокультурні. Продукти матеріальної культури: кругла скульптура і рельєф (жіночі фігурки, голови тварин), рельєфні зображення тварин і людей, мисливських та воєнних сцен, танців та релігійних церемоній.

Музичні інструменти: дерев'яний барабан, давній китайський інструмент «кінг», кістяний шкребок, доісторична кістяна флейта, бронзовий ситр, античні цимбали, литаври, лур.

Матеріальна культура Давнього Сходу.

Праісторія Індії. Громадські будівлі, високохудожні зображення людей та тварин. Культура аріїв. Храмові комплекси. Їх інтер'єр та екстер'єр. Декоративно-ужиткове мистецтво Стародавніх часів Індії.

Одна з найдавніших цивілізацій світу – китайська. Архітектурне та декоративно-ужиткове мистецтво у часи правління Шань-Інь, Чжоу і Чжаньго, Цінь та Хань; Мін. Особливості забудови міст, архітектура та матеріал будинків. Предмети декоративно-ужиткового мистецтва: посуд для ритуального

Характеристика Японії у період VIII ст. до н.е. – VI ст. н.е. Особливості архітектури, декоративно-ужиткового мистецтва Давньої Японії. Вироби з кераміки: особливості форми та розпису. Ритуальні посудини, дзвіночки. Синтоїські храми Ісе і Ідзумо. Буддійські храми. Традиційний спіральний орнамент. Поселення міського типу. Будівництво першої столиці – Нара.

Предмети поховального культу. Ханіва.

Європейське Середньовіччя та Ренесанс.

Матеріальна культура Візантії. Архітектура та інтер'єр храму (мозаїка, фрески та ікони). Візантійське срібло VI ст. – хрести, чаші, ковші. Різьблення по слонової кістці. Візантійська мода. Типи одягу.

Період існування романського стилю в матеріальній культурі Європи. Культурна архітектура: церкви та монастирі. Розвиток книжкової мініатюри.

Виготовлення музичних інструментів: лютня (середньовічна арфа), колісна ліра, волинка, литаври, тарілки, бубон, труби, ріжки, флейти, маленький переносний орган-портатив.

Ренесанс – новий тип мислення і релігійності, особливий духовний склад і спосіб життя. 4 етапи епохи Ренесансу: перед Відродження; раннє Відродження; Високий Ренесанс; пізнє Відродження.

Європейська матеріальна культура Нового та Новітнього часу.

Мода в Італії, Англії, Німеччині, Іспанії, Росії. Різні види тканин для одягу: для верхнього одягу та нижнього. Фасони верхнього одягу та нижнього.

Матеріальна культура XVIII століття. Стиль рококо в одязі.

Світ мініатюрних й унікальних форм у прикладному мистецтві: меблях, посуді, бронзі, фарфорі, та в інтер'єрі архітектури через живопис, ліплення, позолоту, дзеркала, ліпний орнамент, золоті прикраси, кришталеві люстри, меблі з інкрустацією.

Витоки української матеріальної культури.

Перші ознаки перебування людини на території України (період палеоліту – мільйон років тому). Їх примітивна зброя й знаряддя праці: загострені палиці та камінці, дрючки з кісток мамонта, важкі кременні ручні рубила. Перші ознаки соціальної організації людей. Добування вогню і заселення та створення печер із кісток мамонта.

Функції матеріальної культури: виховна, релігійна, пізнавальна, комунікативна, розвиваюча та ін.

Матеріальна культура періоду Київської Русі та феодальної роздрібненості.

Культура Київської Русі (IX – XIII ст.) – видатне явище світової середньовічної культури. Запровадження християнства – вирішальне значення в історичному розвитку держави. Зміна духовного та культурного розвитку держави. Економічні та політичні зв'язки Київської держави з різними землями.

Музичні інструменти, що виготовлені були в ті часи: гуслі, дерев'яні труби, роги, бубни, різні свирілі, пищалі та сопілки.

Матеріальна культура Козацької доби.

Козацтво як явище історії та культури. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мислення. Використання традицій народного мистецтва в архітектурі Лівобережної України.

XVII – XVIII ст. – час розквіту і піднесення української культури. Київ як провідне культурне місто України. Швидкий ріст міста України.

Орнамент декоративної тканини.

Одяг та взуття часів Козацької доби. Українська народна вишивка для побуту та ритуалів. Композиції у вишивці. Особливості народної вишивки Лівобережної України. Композиції рушників з Полтавщини та Київщини. Вишивка на одязі. Техніка народного вишивання.

Вишивки для панського побуту. Техніка металевого шиття пряденим сріблом та золотом. Одяг з вишивкою для культового призначення. Вишивальні майстерні при монастирях. Вишивання різнокольоровими шовками. Кераміка. Гутне скло.

Багатство матеріальної культури XIX століття.

Культурне життя XIX століття та його відмінність від життя XVIII століття. Основні художні напрямки XIX століття: класицизм, романтизм та модерн. Їх характеристика.

Архітектурні стилі інших епох (візантійський, романський, готичний, ренесансу, бароко) при будівництві різних споруд.

Кінець XIX ст. – стиль модерн в різних видах мистецтва: від архітектури до декоративно-ужиткового мистецтва.

Професійне мистецтво цього періоду. Теми та художні засоби народної творчості. Народне мистецтво в кустарних промислах: килимоткацтві, виготовленні кераміки, гончарстві, різьбленні по дереву та ін.

Національна матеріальна культура XX – XXI століть.

Становлення нового українського театраль-но-декораційного мистецтва. Спільна творчість художника А. Петрицького та режисера Л. Курбаса в Молодому театрі в Києві. Оформлення різних за стилем і жанром вистав. Робота художника в Державному українському драматичному театрі ім. Т. Шевченка, «Музичній драмі» (Л. Українка «У пущі», «Утоплена» М. Лисенко та ін.).

Вишивка. Старовинні орнаменти вишивок на різних художніх виробках: килимах, сорочках, скатертинах, білизні, порт'єрах, наволочках та ін. Кольори на вишивках. Килими різних періодів: їх тематика та орнамент. Килимарка Н. Вовк та її твори. Національні костюми різних регіонів України.

Історія театраль-ного мистецтва

Давньогрецький та давньоримський театри.

Виникнення грецької драми й театру з сільських свят на честь бога Діоніса. Героїчні трагедії Есхіла, їх філософський зміст. Підвищення інтересу до людської особи й етична проблематика трагедій Софокла. Психологізм і проблематика трагедій Еврипіда. Політична сатира Аристофана. Театральна вистава в стародавній Греції.

Світоглядні детермінанти становлення театраль-ного мистецтва за доби Середньовіччя та Відродження.

Народні витоки середньовічного театру в країнах Західної Європи. Гістріони (шпільмани, жонглери, франти, трувери, трубадури, менестрелі та ін.) І їх роль у формуванні театраль-ного мистецтва Середньовіччя. Творчість Адама де ла Аля.

Еволюція жанрів церковного театру (літургійна драма, полулітургійна драма, міраклі). Світські форми театру епохи Середньовіччя (мораліте, сатира, фарс).

Загальна характеристика художньої культури епохи Відродження. Досягнення театраль-ного мистецтва Західної Європи епохи.

Англійський театр. Творчість У.Шекспіра – найвеличнішого драматурга доби Відродження.

Театр французького класицизму. Основні напрямки розвитку театру за доби Просвітництва.

Загальна характеристика художньої культури епохи Просвітництва.

Національна своєрідність прояву ідей Просвітництва в західноєвропейських країнах. Торжество розуму над стихією індивідуалістичних пристрастей в трагедіях П.Корнеля, Ж.Расіна. Традиції народної комедії в творчості Ж.-Б. Мольєра. Висміювання аристократів, духівництва, буржуазії («Гартюф», «Скупий», «Міщанин-дворянин», «Дон Жуан»).

Особливості італійського Просвітництва. Творчість К.Гольдоні і К.Гоцці. Роль німецького театру в класовій боротьбі періоду Реформації.

Ідейно-філософські принципи театрального мистецтва ХХ століття.

Театр епохи романтизму: загальна характеристика. Романтизм як ідейно-художній напрям у мистецтві ХІХ ст. Виникнення і еволюція романтичного театру. «Театр абсурду» - як вияв панічних настроїв «маленької людини» (Е. Йонеско, С. Бекет, Ж. Жене).

Формування новаторської естетичної теорії «епічного театру» в творчості Б.Брехта. Експресіонізм в режисурі і акторському мистецтві.

Історичне значення системи К.С. Станіславського.

Театр початку ХХ століття. Історична роль Московського Художнього театру (МХТ) в утвердженні ідейно-естетичних принципів сучасного театру. Світове визнання МХТ.

Драматургія А.П.Чехова – новий етап розвитку російської реалістичної драматургії. Основні твори: «Чайка», «Дядя Ваня», «Три сестри», «Вишневий сад». Виявлення в них суспільних настроїв російської інтелігенції в період піднесення революційного руху. А.П.Чехов і сучасний театр.

О.М.Горький і театр. Утвердження методу соціалістичного реалізму в п'єсах Горького («Міщани», «На дні», «Вороги»).

Театр 1990-2000-х років в нових соціально-економічних умовах. Різне збільшення кількості нових театрів, багатство стилів, творчих манер та форм організації їх діяльності. Поширення масових видовищ та різноманітних фестивалів.

Стародавній український театр. Становлення українського театру в XVII-XIX століттях.

Роль обрядів та народних свят у розвитку театральної творчості наших предків. Вплив театру грецьких причорноморських колоній на театральну культуру східних слов'ян.

Вистави лялькового театру – вертепу.

Провідне місце в розвитку української національної драматургії і театру І.П.Котляревського та Г.Ф.Квітки-Основ'яненка. Т.Г.Шевченко і театр.

Народження театру корифеїв: Діяльність М.П.Старицького, І.К.Карпенка-Карого, М.К.Садовського.

Творчість М.К.Заньковецької – найвища вершина акторського мистецтва світового театру.

Український театр кінця XIX-XX століть. Сучасний український театр.

Революційно-демократичні ідеї Т.Г.Шевченка за нових історичних умов.

Творчість І.Я.Франка та Лесі Українки.

Жовтнева революція 1917 року в Росії та її сприйняття в Україні як перемога справедливості. В зв'язку з цим, з одного боку, - небувале духовне піднесення і народження нових талантів, а з другого, - насильницька русифікація, посилення репресій проти української культури в 30-ті роки і масова еміграція українських митців.

Творчість видатного українського режисера, актора, педагога Леся Курбаса. Створення ним Мистецького об'єднання «Березіль».

Проблеми розвитку сучасного українського театру.

Критерії оцінювання теоретичних знань

Оцінка **А «відмінно» (90-100 балів)** – студент демонструє високий рівень знань з теорії, історії та методики режисури та акторської майстерності; вміло використовує набуті знання при наведенні прикладів з методики підготовки музично-виховних шкільних заходів; творчо переосмислює теоретичний матеріал; вільно використовує спеціальну термінологію з режисури, матеріальної культури та історії театрального мистецтва.

Оцінка **В «дуже добре» (82-89 балів)** – студент демонструє належний рівень знань з теорії, історії та методики режисури та акторської майстерності; вміло використовує набуті знання при наведенні прикладів з методики підготовки музично-виховних шкільних заходів; творчо переосмислює теоретичний матеріал; вільно використовує спеціальну термінологію з режисури, матеріальної культури та історії театрального мистецтва, але у відповіді студента наявні незначні помилки.

Оцінка **С «добре» (75-81 бал)** – студент демонструє добрий рівень знань з теорії, історії та методики режисури та акторської майстерності; використовує набуті знання при наведенні прикладів з методики підготовки музично-виховних шкільних заходів; переосмислює теоретичний матеріал; використовує спеціальну термінологію з режисури, матеріальної культури та історії театрального мистецтва. Але у відповіді студента є певна кількість суттєвих помилок.

Оцінка **Д «задовільно» (69-74 бали)** – студент демонструє задовільний рівень знань з теорії, історії та методики режисури та акторської майстерності; при наведенні прикладів з методики підготовки музично-виховних шкільних заходів знання не систематизовані; не в повному обсязі використовує спеціальну термінологію з дисциплін. У відповіді студента є певна кількість суттєвих помилок.

Оцінка **Е «достатньо» (60-68 балів)** – студент демонструє володіння незначною частиною тематичного матеріалу; погано орієнтується в спеціальній термінології; на елементарному рівні наводить приклади.

Оцінка **FX «незадовільно» (35-59 балів)** – студент демонструє низький рівень теоретичних знань і методичних умінь безсистемно демонструє теоретичні знання; не розуміє тематичний матеріал; не наводить прикладів; не користується спеціальною термінологією.

Рекомендовані питання

«Основи режисерської майстерності» та «Основи акторської майстерності»

1. Охарактеризуйте різновиди жанрів музично-виховних шкільних заходів.
2. Обґрунтуйте значення та специфіку драматургії як літературної основи музично-виховних шкільних заходів.
3. Визначте професійні якості режисера-організатора музично-виховних шкільних заходів.
4. Обґрунтуйте специфіку організації і проведення музично-виховних шкільних заходів.
5. Визначте основні етапи роботи над створенням режисерського сценарію музично-виховного шкільного заходу. Наведіть приклад на основі власного творчого досвіду.
6. Визначте етапи роботи організатора музично-виховних шкільних заходів над втіленням задуму майбутнього видовища.

7. Охарактеризуйте особливості організації театралізованого концерту, як однієї з форм музично-виховного шкільного заходу.

8. Охарактеризуйте особливості організації розважально-ігрової програми, як однієї з форм музично-виховного шкільного заходу.

9. Розкрийте методику побудови мізансцен. Наведіть приклад на основі власного творчого досвіду.

10. Розкрийте значення постановчого плану в роботі організатора музично-виховного шкільного заходу.

11. Порівняйте значення словесної та фізичної дії в роботі виконавця над роллю. Наведіть приклади на основі власного творчого досвіду.

12. Розкрийте особливості підготовки концертного номеру.

13. Обґрунтуйте значення фантазії і уяви, як одного з елементів сценічної дії. Наведіть приклад на основі власного творчого досвіду.

14. Розкрийте значення сценічної уваги, як одного з елементів сценічної дії. Наведіть приклад на основі власного творчого досвіду.

15. Розкрийте поняття «подієвий ряд». Назвіть різновиди подій, що складають цей ряд.

16. Проаналізуйте вимоги та професійні якості, які мають бути притаманні режисеру музично-виховних шкільних заходах.

17. Охарактеризуйте поняття «режисерський задум» в роботі над музично-виховним шкільним заходом.

18. Охарактеризуйте роль музично-шумового оформлення у створенні атмосфери музично-виховних шкільних заходах.

19. Розкрийте значення акторського тренінгу в системі виховання учасників музично-виховних шкільних заходах.

20. Проаналізуйте основні елементи акторської гри. Наведіть приклади їх взаємодії під час роботи над тренінгом.

21. Розкрийте поняття «темпоритм» у створенні музично-виховних шкільних заходів.

22. Проаналізуйте специфіку організації акторської роботи учнів різного віку у музично-виховних шкільних заходах.

23. Охарактеризуйте значення сценарно-режисерського ходу в роботі режисера музично-виховного шкільного заходу. Наведіть приклад створення сценарно-режисерського ходу.

24. Обґрунтуйте прийоми активізації глядача при проведенні музично-виховного шкільного заходу як творчого компонента сценічного мистецтва.

25. Схарактеризуйте особливості роботи організатора музично-виховних шкільних заходів над створенням літературно-музичної композиції.

26. Розкрийте значення театральної етики К.С. Станіславського на прикладі

сценічної культури виконавців в музично-виховному шкільному заході.

27. Розкрийте поняття «репетиція». Види репетицій. Методика організації і проведення репетиції при підготовці музично-виховного шкільного заходу.

28. Визначте етапи роботи актора над роллю в розробці характеристики образу. Наведіть приклад складання «партитури ролі» у своїй практиці.

29. Охарактеризуйте значення «композиції» в постановці музично-виховних шкільних заходах.

30. Розкрийте практичне значення партитури звукового оформлення у створенні театралізованого заходу. Наведіть приклад оформлення звукової партитури.

31. Охарактеризуйте специфіку роботи організатора музично-виховного шкільного заходу над масовим видовищем «просто неба».

«Основи матеріальної культури»

32. Розкрийте поняття «сценографія» та її значення у створенні музично-виховних шкільних заходів.

33. Обґрунтуйте сутність поняття «матеріальна культура» як найважливішої складової загальної культури людства, з'ясувати відмінність між «матеріальною» та «духовною» культурами та проаналізувати основні функції матеріальної культури.

34. Визначте спільні та відмінні риси матеріальної культури в країнах Давнього Сходу (Індії, Китаю, Японії) на прикладі: храмових комплексів, буддійських монастирів, декоративно-ужиткового мистецтва та ін.

35. Проаналізуйте найдавніші архітектурні пам'ятки матеріальної культури Стародавнього Єгипту (піраміди фараонів, храмові комплекси, обеліски та ін.) та визначити внесок стародавніх єгиптян в історію світового будівництва.

36. Визначте спільні та відмінні риси матеріальної культури античних держав (Стародавньої Греції та Стародавнього Риму) на прикладі: храмових та палацових комплексів, античного театру, античних ремісничих виробів (посуд, меблі, тканини, ювелірні прикраси тощо).

37. Визначте періодизацію доби Відродження та виявити специфіку матеріальної культури цього часу.

38. Виявите найхарактерніші риси матеріальної культури ХХ ст. та проаналізувати стиль модерн в архітектурі, у предметах побуту, одязі, дизайні помешкань та ін.

39. Виявите витоки та проаналізувати особливості матеріальної культури України стародавніх часів.

40. Проаналізуйте характерні особливості Трипільської культури як мистецтва мальованої кераміки та виявити її вплив на матеріальну культуру скіфів, сарматів, східних слов'ян.

41. Проаналізуйте особливості матеріальної культури періоду феодальної роздрібненості на прикладі пам'яток Галицько-Волинського князівства.

42. Проаналізуйте особливості та виявити специфіку декоративно-ужиткового мистецтва Козацької доби.

43. Проаналізуйте характерні особливості українського національного костюму в різних регіонах України (на вибір).

44. Проаналізуйте стиль модерн та виявити його вплив у різних видах мистецтва (архітектура, дизайн, декоративно-ужиткове мистецтво та ін.).

45. Проаналізуйте особливості становлення нового українського театральнорекорацийного мистецтва на прикладі творчості театального художника Анатолія Петрицького.

46. Виявите особливості старовинних орнаментів українських вишивок на різних художніх виробах: килимах, сорочках, скатертинах, серветках тощо. У чому, на вашу думку, полягає значення української вишивки з огляду на виявлення національної ідентичності?

«Історія театального мистецтва»

47. Охарактеризуйте історію виникнення та розвиток режисури як професії.

48. Розкрийте виникнення театру в Античні часи. Проаналізувати проблематику та значення творів Есхіла, Софокла, Евріпіда, Аристофана.

49. Порівняйте, якою була організація театральних видовищ в Стародавній Греції та Стародавньому Риму Назвіть головні особливості середньовічного театру.

50. Визначте історичну роль Московського Художнього театру в реформуванні світового театального мистецтва.

51. Проаналізуйте основні жанри Середньовічного театру. Порівняйте рівень театального мистецтва доби Середньовіччя з античністю.

52. Проаналізуйте мистецтво скоморохів. Розкрийте виникнення російської національної драматургії та створення російського національного театру.

53. Розкрийте значення системи К.С. Станіславського в історії світового театру.

54. Визначте роль обрядів та народних свят у розвитку народної театальної творчості наших предків.

55. Розкрийте провідне місце творів І.П. Котляревського та Г.Ф. Квітки-Основ'яненка в розвитку української національної драматургії та театру.

56. Проаналізуйте театральну діяльність І.К. Карпенка-Карого та М.К. Садовського.

57. Охарактеризуйте унікальне мистецьке явище - театр корифеїв.

58. Проаналізуйте драматургічну творчість І.Я.Франка та Лесі Українки.

59. Охарактеризувати розвиток українського театру за умов репресій при радянській владі. Розкрийте значення Леся Курбаса в історії українського театру.

60. Порівняйте навчально-виховне значення шкільного театру в Україні XVII ст. та в умовах сьогоденного соціокультурного розвитку.

**Література (основна) з «Основ режисерської майстерності»
та «Основ акторської майстерності»:**

1. Базанов В.В Техника та технология сцены/ Вадим Базанов – Л.: Искусство, 1976. – 363 с.

2. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів. Навч. посіб. 3-тє видання, перероблене і виправлене. – Х.: Тимченко, 2007. – 128 с.

3. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. / В. П. Зайцев. – К.: Дакор, 2003. – 192 с.

4. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера. / Б. Е. Захава. – М.: Искусство, 1969. - 320 с.

5. Кнебель М. О. О действенном анализе пьесы и роли. / М. О. Кнебель. –М.: Искусство, 1975. – 73 с.

6. Козюренко Ю. И. Музыкальное оформление спектакля. / Юрий Козюренко. – М.: Искусство, 1975. – 127 с.

7. Макаренко Л. Все про театр і дитячу театралізовану діяльність / Л. Макаренко. – К. : Шк. світ, 2008. – 128 с.

8. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства / Юрий Мочалов - М.: Просвещение, 1981. – 254 с.

9. Обертинська А. П., Голубцова Л. Ф. Основи режисури масових вистав і свят. / А. П. Обертинська, Л. Ф. Голубцова. – К.: ДАКККіМ, 2002. – 86 с.

10. Пави П. Словарь театра / пер. с фр. Л. Баженова, И. Вахта, О. Васильева – М.: Прогресс, 1991. – 504 с.

11. Паламишев А. М. Действенный анализ пьесы. / А. М. Паламишев. – М.: Просвещение, 1982. – 112 с.

12. Сосунов Н.Н. От макета к декорации/ Николай Сосунов – М.: Искусство, 1962. – 130 с.

13. Товстоногов Г. А. Зеркало сцены. / Г. А. Товстоногов. – М.: Искусство, 1984. – 303 с.

14. Український драматичний театр: Нариси історії: В 2 Т. / Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Рильського. – К., 1967. – Т.1: Дожовтневий період. – 337 с.
15. Чечетин А. И. Основы драматургии театрализованных представлений. / А. И. Чечетин. – М.: Просвещение, 1981. – 140 с.
16. Шароев И. Г. Режиссура эстрады и массовых представлений. / И.Г.Шароев. – М.: Просвещение, 1986. – 70 с.

Література (додаткова):

1. Лановик М. Б., Лановик З. Б. Усна народна творчість. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. // Підручник. – К.: Знання-прес, 2001. – 284 с.
2. Миропольська Н., Ничкало С., Рагозіна В., Хлебнікова В. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання: навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 240 с.
3. Немирович – Данченко В. О творчестве актёра. / В. Немирович – Данченко. – М.: Искусство, 1984. – 280 с.
4. Садовенко С.М. Виховання народною казкою / Світлана Садовенко. – К.: Шк. світ, 2013. – 128 с.
5. Сердюк Л. Роздуми і нотатки актора. / Лесь Сердюк. – К.: Мистецтво, 1989. – 54 с.
6. Шкільний театр: Збірник п'єс / упор. Л. Шелестова, Н. Чиренко. – К. : Шк. світ, 2007. – 128 с.

Література з «Основ матеріальної культури»:

1. Василенко В. М. Русское прикладное искусство. М., Искусство. – 1977. – 160 с.
2. Історія українського мистецтва в 6-ти т., Т 4., книга 1. Мистецтво кінця XVIII – початку XIX століття. – К.: Жовтень, 1970. – 420 с.
3. Історія українського мистецтва в 6-ти т., Т 4., книга 2. Мистецтво другої половини XIX – XX століття.– К., Жовтень, 1970. – 260 с.
4. Історія українського мистецтва в 6-ти т., Т 5. Радянське мистецтво 1917 – 1941 років. – К.. Жовтень, 1970. – 280 с.
5. Лук'янов С. О. Українська та зарубіжна культура в схемах та таблицях: Навч. Посібник. – Х.: Академія, – 2000. – 120с.
6. Мерцалова М. Н. Поэзия народного костюма. – М., Молодая гвардия, 1975. – 90 с.

7. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник /За ред. М. М. Заковича. – К., 2000. – 140 с.

8. Художня культура України. Посібник для вчителів // С. А. Нічкало, Л. М. Масол, О. А. Комаровська. – К., 2001. – 310 с.

Література з «Історії театрального мистецтва»:

1. Бояджиев Г. Вечно прекрасный театр эпохи Возрождения. Италия, Германия, Англия. / Г.Бояджиев. – Ленинград, 1973. – 210 с.

2. Бояджиев Г. Мольер. Исторические пути формирования жанра высокой комедии. / Г.Бояджиев. – М., 1967. – 190 с.

3. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII столітті. / М.Грушевський. – К., 1912. – 210 с.

4. Єфименко. В.В. Культура Відродження. Історія світової культури. / В.В. Єфименко. – К., 1994. – 216 с.

5. История западноевропейского театра / Под общ. ред. С.С.Мокульского. – Т.2. – М., 1956-1957. – 340 с.

6. История зарубежного театра: В 4 ч.: Учебн. Пособие для культ.-просвет. и театр. училищ и ин-тов культуры / Под ред. Г.Н.Бояджиева, А.Г.Образцовой. – М., 1981. – Ч.1: Театр Западной Европы от античности до Просвещения. – 460 с.

7. Красильникова О.В. Історія українського театру ХХ століття.: Монографія. / О.В.Красильникова. – К., 1999. – 236 с.

8. Кузьменко Є.М. Розвиток українського театрального руху у 20-30-х рр. ХХ ст. / на прикладі творчості Л.Курбаса. / Є.М. Кузьменко. – К.: Знання, 1999. – 216 с.

9. Український драматичний театр: Нариси історії: В 2 Т. / Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Рильського. – К., 1959. Т.2:Радянський період. – 64 с.

10. Шах-Азизова А. Чехов и западноевропейская драма его времени. / А. Шах-Азизова. – М., 1966. – 172 с.